

Kendi dünyasında ölmek

BİLGE SELÇUK
@byagmurlu

1900 Efsanesi (The Legend of 1900), 1999 yapımı bir Tornatore filmi. Ennio Moricone'nin müziği ile bir de Altın Küre ödülü var. Karaya bir kez dahi ayak basmadan, hayatını okyanus aşırı bir yolcu gemisinde geçiren genç bir adam anlatılıyor filmde. Hikaye, geminin emektar bir çalışanının balo salonundaki piyanonun üstünde terk edilmiş bir bebek bulmasıyla başlıyor. Bebeğe 1900 ismi veriliyor, yepyeni bir yüzyılın simgesi olarak.

Hiç eğitim almadan, olağanüstü piyano çalmayı öğreniyor 1900; kendisiyle müzik düellosu yapmak için gemiye kadar gelen Amerika'nın en iyi caz piyanistini uluorta perişan edecek kadar. Sonrasında 1900'ün ünü daha da yayılıyor, en sevdiği şeyi yaparak yeni bir hayat kurabilmesine imkan veren cazip teklifler geliyor anakaradan. 1900 heyecan duyuyor, niyetleniyor, eşyalarını topluyor, tanıdığı herkesle vedalaşıyor, ama gemisinden ayrılmıyor. Ne denize karadan bakabilme merakı, ne piyano yeteneğini tüm dünyaya gösterme heyecanı, ne de aşık olduğu kadınla yaşayabileceği başka bir hayatın hayali piyanisti karaya çıkartmıyor. Bilmediği, sınırları olmayan bir yaşamın korkusu, 1900'ü yolun ortasından döndürüyor gemisine, tek bildiği, alışık olduğu hayata. Uzaktan belki yüzlerce kez gördüğü, hikayelerini sayısız kez dinlediği şehrin sınırsızlığından kaçıyor, gemisinin

ve piyanodaki seksen sekiz tuşun sınırları belirli güvenliğine atıyor kendini.

Güvende hissetmek insanın en temel ihtiyaçlarından. Yaşamdaki rutinler, alışkanlıklar, korkularımızı azaltıyor. Başı sonu belli, riskten uzak bir hayat çoğu insan için ideal bir seçenek. Hafifçe kundaklanan bebeklerin daha huzurlu hissetmesi gibi, insanın kendine koyduğu ya da kabullendiği sınırlamalar da güven duygusu veriyor. Bizi mutlu edebilecek yeni yaşantıların, başarmak istediğimiz yeni işlerin hayalini kurarken yerimizden kımıldayamıyorsak, risk alamıyorsak bundan ötürü. Bu kadar dert edindiğimiz, düzelmesini istediğimiz şey varken, kötü sürprizlerden korkup yeni adımların getireceklerinden sakınmamız, niyet edip harekete geçemememiz bundan ötürü. Bizi sarmalayan ve güvende hissettiren ama aslında çoğu kez kısıtlayan, gelişmemize ket vuran, yani yarardan çok zarar getiren kundaklarımızdan vazgeçemeyişimizden.

Farklı, hatta tam tersi bir bakış açısı da mümkün elbet. Bunun filmdeki temsilcisi, aynı gemide yolculuk eden bir göçmen. En küçük çocuğu hariç her şeyini kaybettikten sonra, hiç ayrılmadığı köyünü, tarlasını bırakıp yeni bir hayata doğru yola çıkan göçmen, denizi ilk gördüğünde fark ettiklerini anlatır 1900'e: "hayat muazzam"dır ve "yeniden başlamak hayatı

değiştirir". Oysa ne olacağını kestiremediği, kendisine çok yabancı o yeni dünyada, işine yarayacak ne üstün bir yeteneği vardır göçmenin, ne de onu bekleyen garantili işler. Ama değişmek, değiştirmek ister, bunun için çabalamakta kararlıdır.

Yaşamın özü belki de budur. Çünkü 1900, gemi yıllar sonra hurdaya çıkıp imha edilirken bile bildiği yerde, kendi dünyasında ölmeyi, bilmediği bir dünyada yaşamaya tercih eder.

Ölümü yaşama yeğleyen 1900, cesur mudur, korkak mı? O sonsuz gibi görünen okyanusun ortasında, ne zaman geleceği hiç belli olmayan fırtınalarla baş edebilmiştir. Belki daha tehlikeli olabilecek bir ikinci yer yoktur bu dünyada. Fakat tüm isteğine ve başarılı olmasına yardım edecek üstün yeteneğine rağmen karaya çıkamaz. Hayat köylü göçmen için yeniden başlarken, üstün yetenekli piyanist 1900 için son bulur.

Yaşamın iyileşmesi için çoğu zaman radikal değişiklikler gerekmez. Ama alışkanlıklarımızı bazen terk etmek, bildiğimizden başka türlü düşünmeye çalışmak, sınırlarımızı zorlamak pek çok şeyi farklılaştırır. Hayata sadece içine doğduğumuz geminin lombozu ya da güvertesinden değil, hiç ayak basmadığımız bir toprak parçasından bakabilmek yepyeni tecrübeleri mümkün kılar. Değerli olan bunun için çaba göstermektir.

"ben bu gemide doğdum ve dünya benim yanımdan gelip geçti. her seferinde iki bin kişi.
ve burada arzular vardı.
ama asla geminin pruvasıyla kıcı ara-

sına sığdırabileceğinden daha fazlası değil.
mutluluğunu sınırsız olmayan bir piyano çalarak yaşarsın.
ben bu şekilde yaşamayı öğrendim.
kara benim için fazla büyük bir gemi.

çok güzel bir kadın.
çok uzun bir yolculuk.
onun müziğini nasıl yapacağını bilmiyorum.
bu gemiden ayrılamam ben."

Ölümü yaşama yeğleyen
1900, cesur mudur,
korkak mı? O sonsuz
gibi görünen okyanusun
ortasında, ne zaman
geleceği hiç belli
olmayan fırtınalarla baş
edebilmiştir